CTM2017-83655-C2-2-R (MCIU/AEI/FEDER, UE)

III Congrés de l'Aigua a Catalunya, Barcelona, 20-21 març 2019

- **Reutilitzar en un context de canvi climàtic: quan l'aigua passa de Recurs a Risc (RRR)**

- Maria del Carme Llasat Botija
- Departament de Física Aplicada

- **Conques més importants:**
- **Ebro (85.550 km²),**
- **Garonne (55.000 km²),**
- **Adour (16.880 km²),**
- **Conques Internes de Catalunya (15.500 km²)**

"Pyrenees are water towers"

- **Capacitat de producció hidroelèctrica: 3386 MW**
- **Aigua amagatzemada en els embassaments: 8197 hm³ (7524 hm³ Ebro, 673 hm³ CIC)**

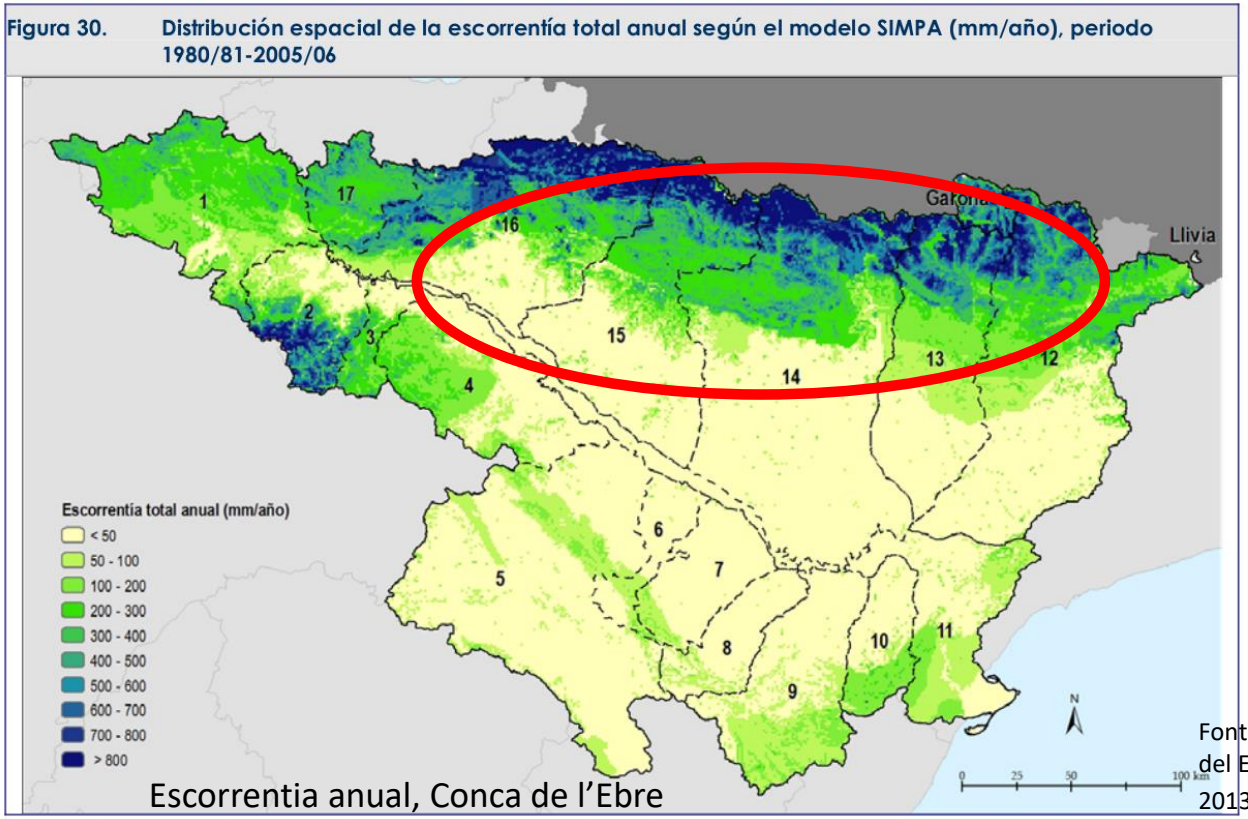

Escorrentia anual, Conca de l'Ebre

- **Els Pirineus constitueixen la principal font de recursos hídrics per a les regions circumdants, on el clima mediterrani és un factor dominant**

Font: "Propuesta de Proyecto de Plan Hidrológico de la Cuenca del Ebro. Memoria v3.7". Confederación Hidrográfica del Ebro, 2013.

L'aigua com a risc

Juny de 2013: Les inundacions de la Garona, una emergència transfronterera d'emergència
Més de 20 milions d'euros (CCS, Espanya)
Un esdeveniment excepcional, relacionat amb el canvi climàtic?

El període de sequera 2004-2008: l'abril de 2008, l'aigua emmagatzemada a les preses de Conques Internes de Catalunya arriba al llindar d'emergència: el 20%

Les sequeres són més freqüents?

La sinergia entre un període sec i un perill d'inundació augmenta el risc d'inundació

LES INUNDACIONS A CATALUNYA

L'aigua com a risc

Entre 1981 i 2010: 219 episodis d'inundació, 42 amb víctimes mortals

53,5% extraordinàries, 36,2%, ordinàries, 10,3% catastròfiques

Maresme, 105 episodis

44% dels municipis afectats per més de 10 episodis d'inundació

CCS:gran inundació si >20,9 M€ (10casos 1981-2010)

10/1994, 75M€ CCS

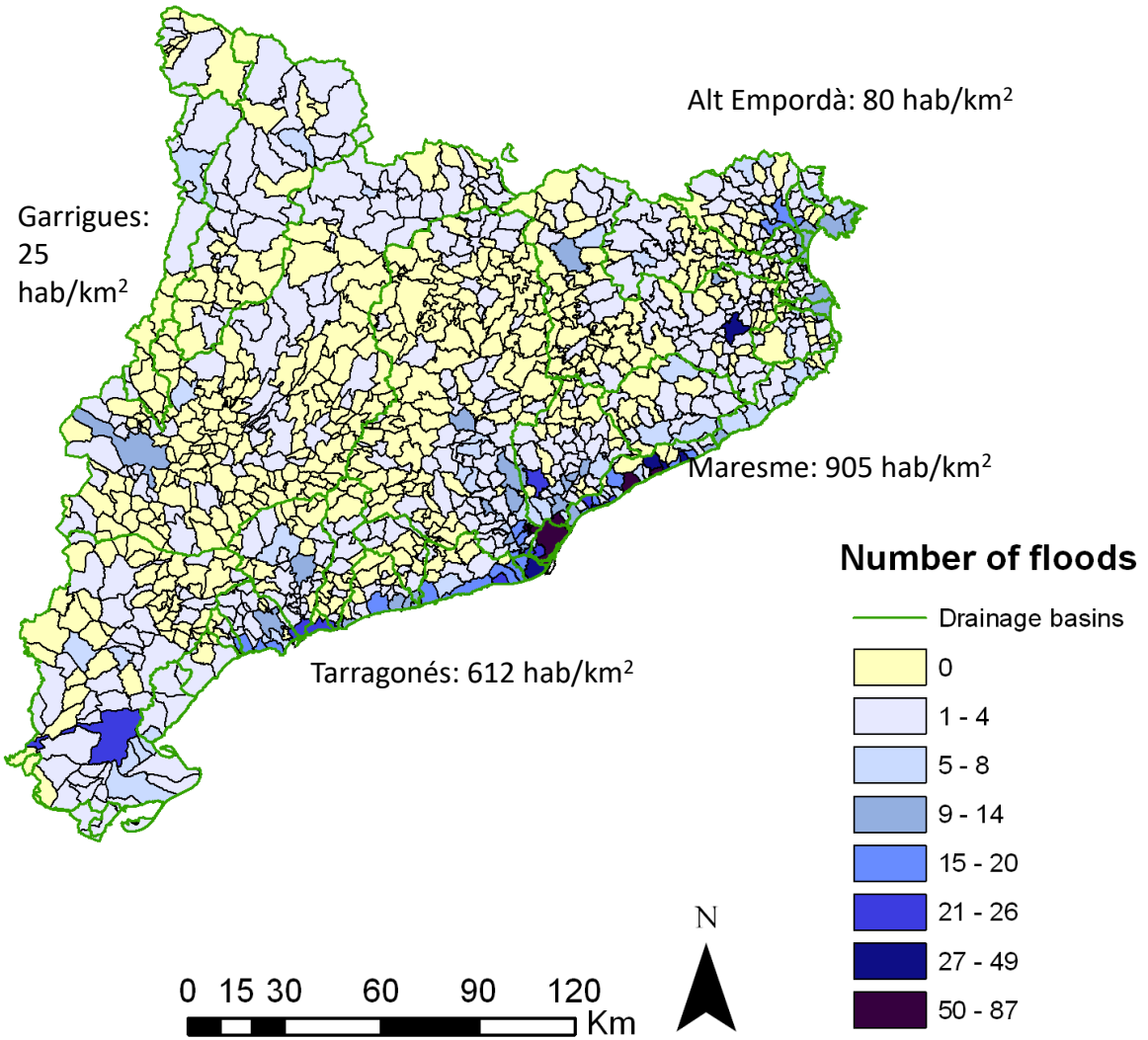

Llasat, M.C., R. Marcos, M. Llasat-Botija, J. Gilabert, M. Turco, P. Quintana, 2014. Flash flood evolution in North-Western Mediterranean. Atmospheric Research 149, 230–243

IPCC, 2014

Canvi climatic?

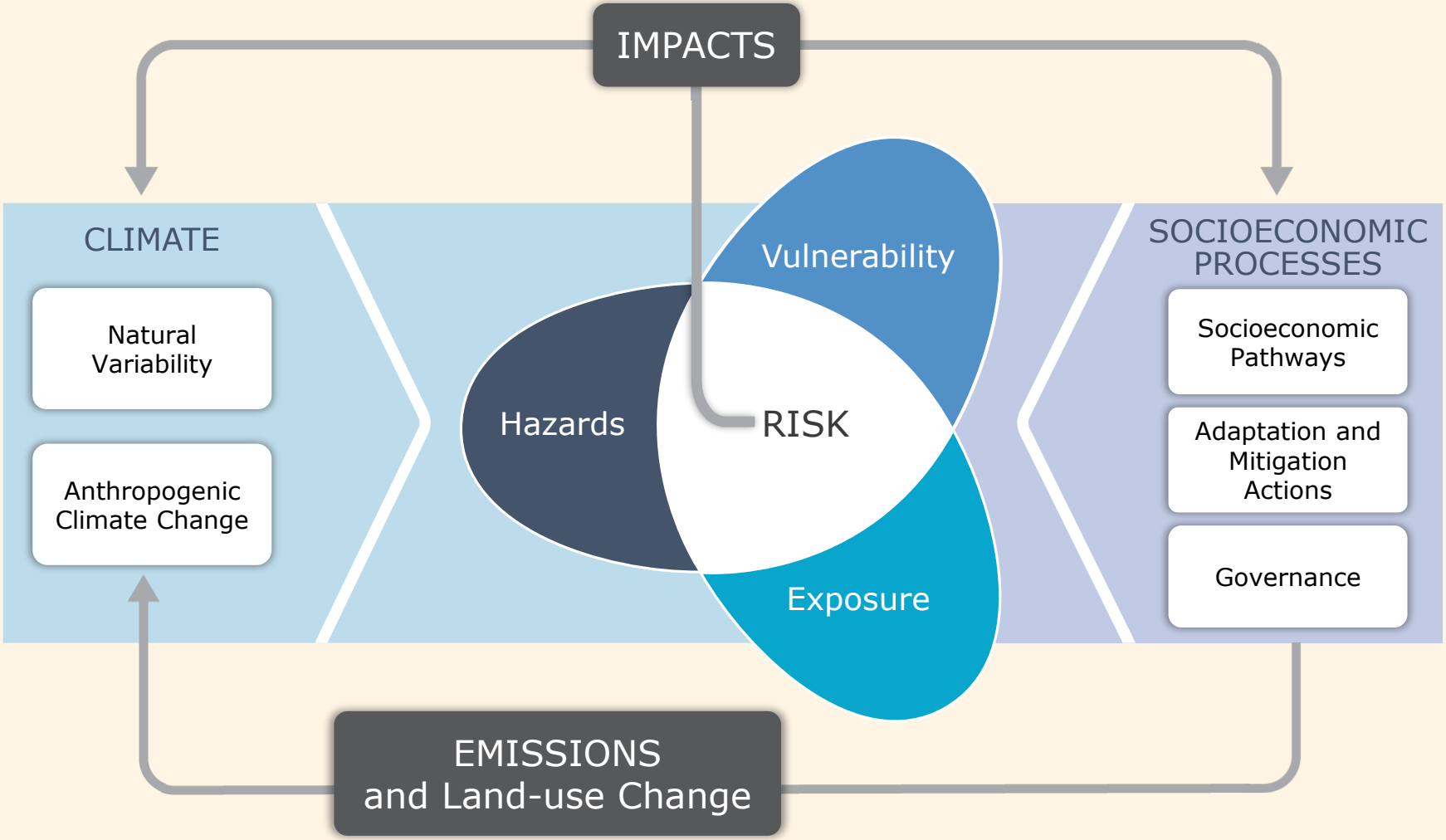

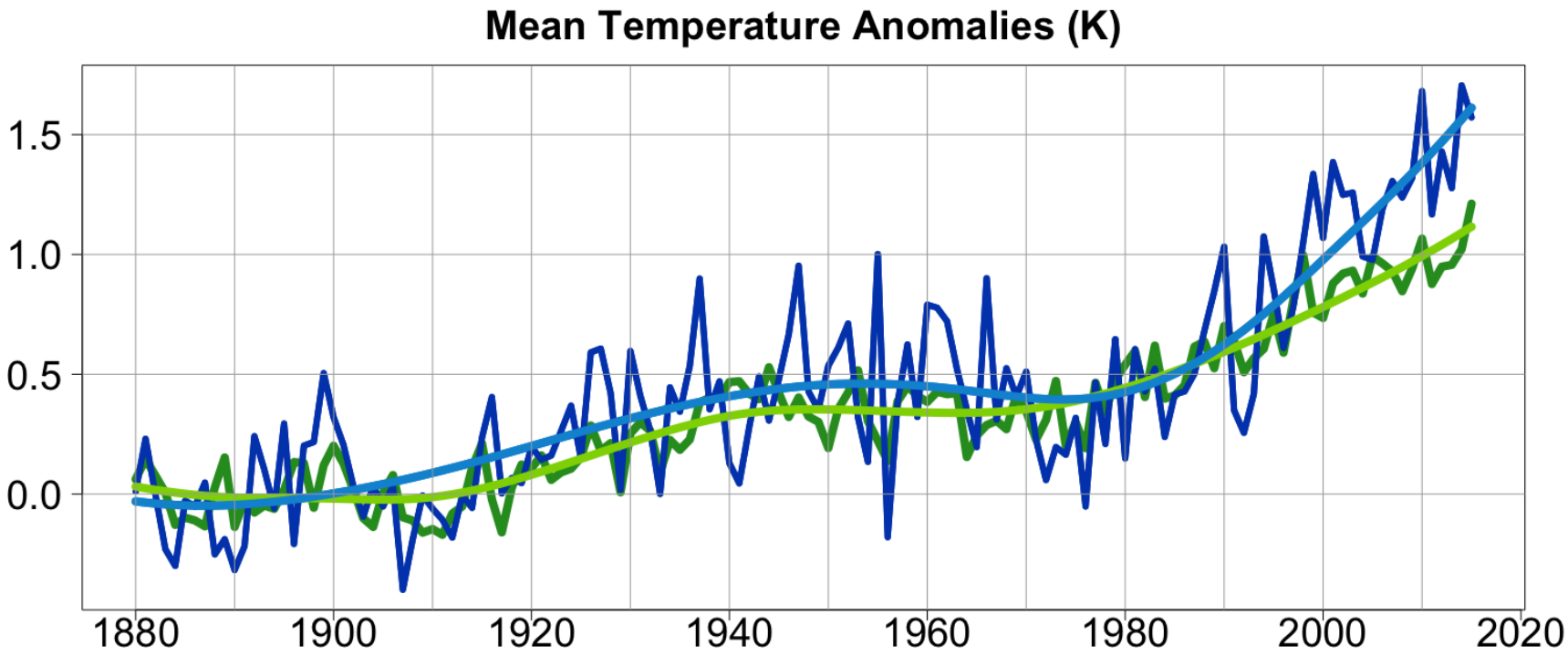

Evolució de l'anomalia de temperatura mitjana annual respecte el període 1880-1899 en la Conca Mediterrània (linies blaves) I en el planeta (linies verdes). (Cramer et al, 2018, Nature Climate Change)

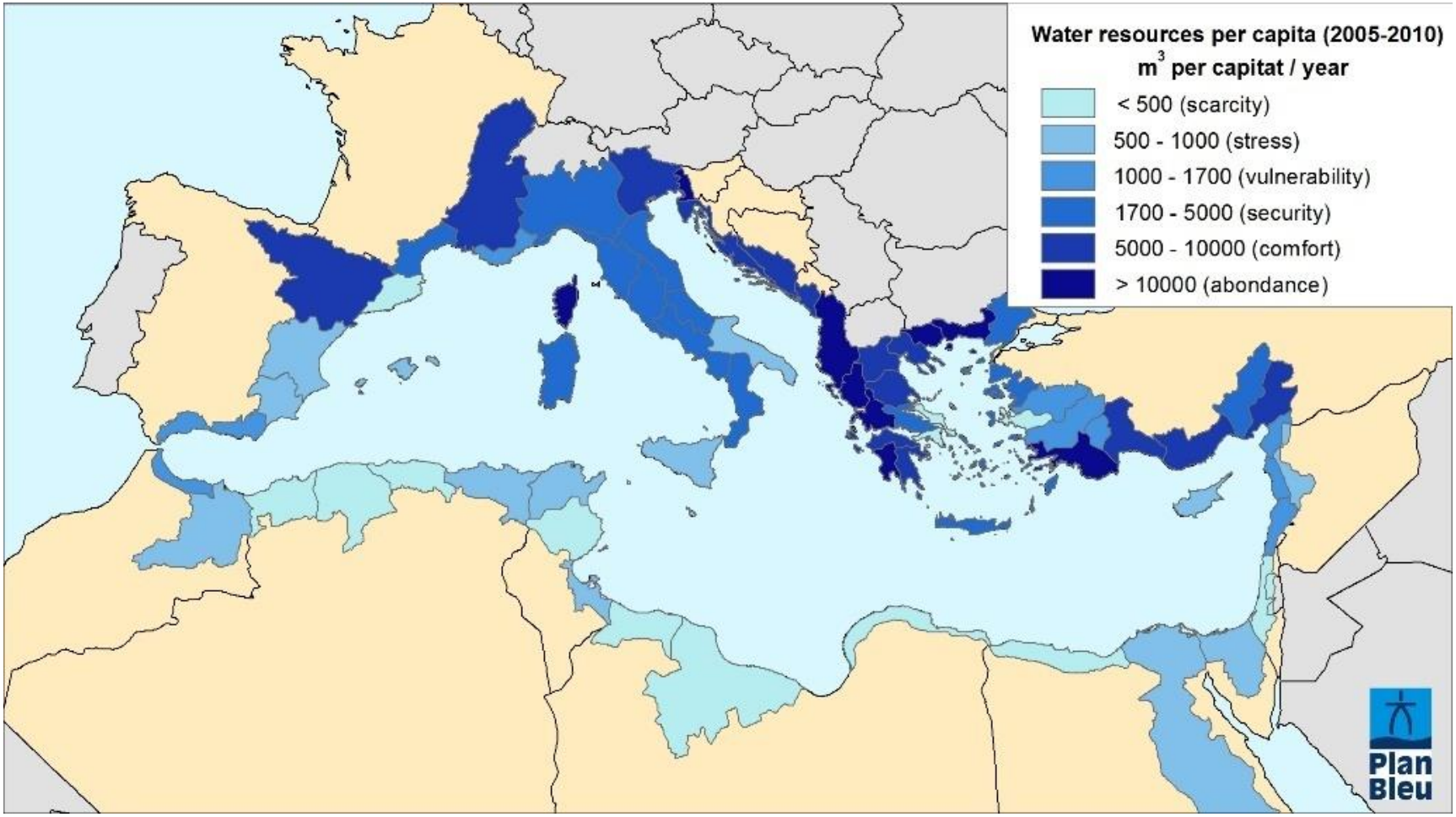

Recursos naturals anuals d'aigua naturals per càpita a les conques hidrogràfiques de la Mediterrània (Cramer et al, 2018, Nature Climate Change)

Canvi climatic?

Risc=perillositat x vulnerabilitat

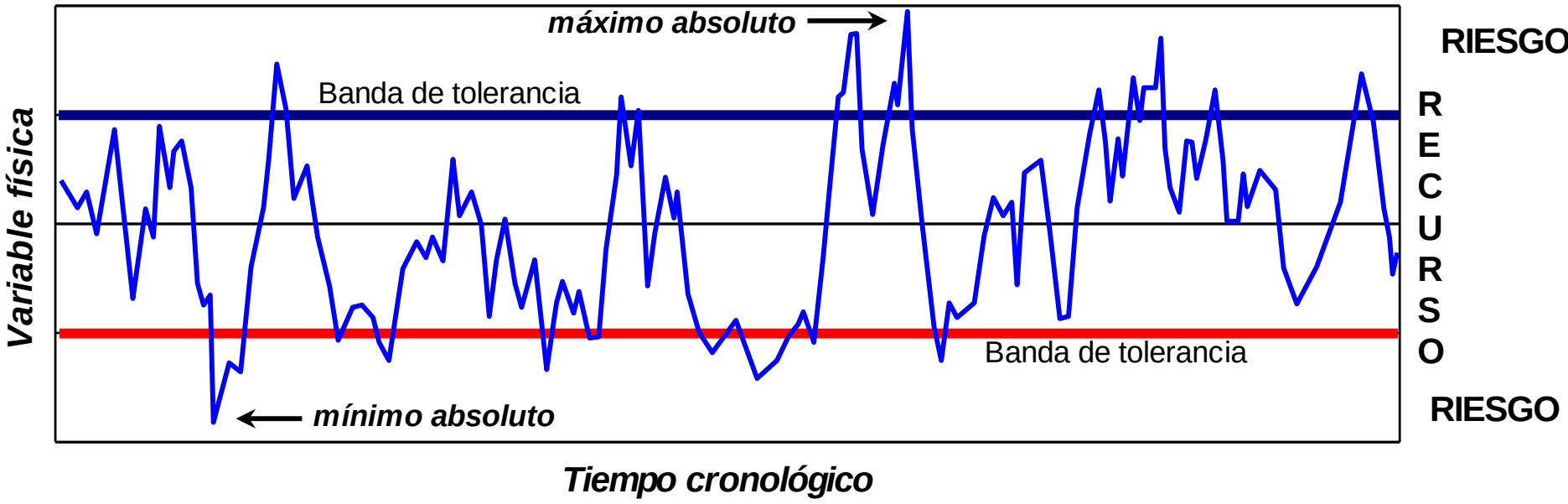

Augment dels danys per riscos naturals

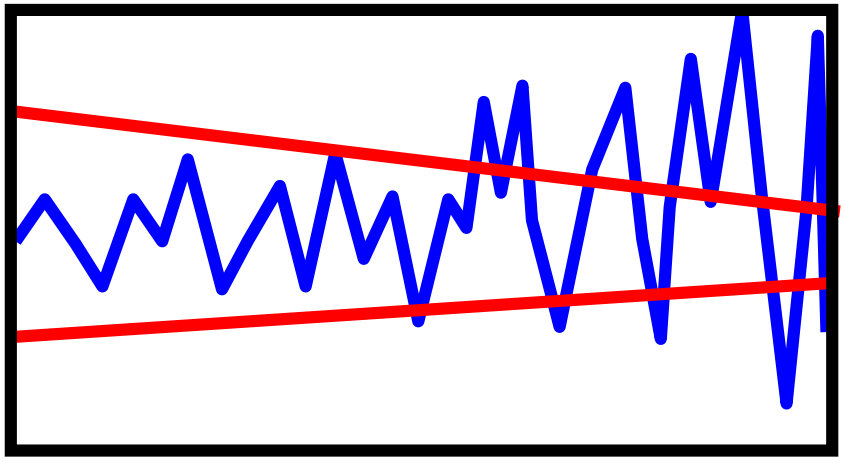

Augment dels extrems

Disminució de la banda de tolerància

Precipitacions intenses

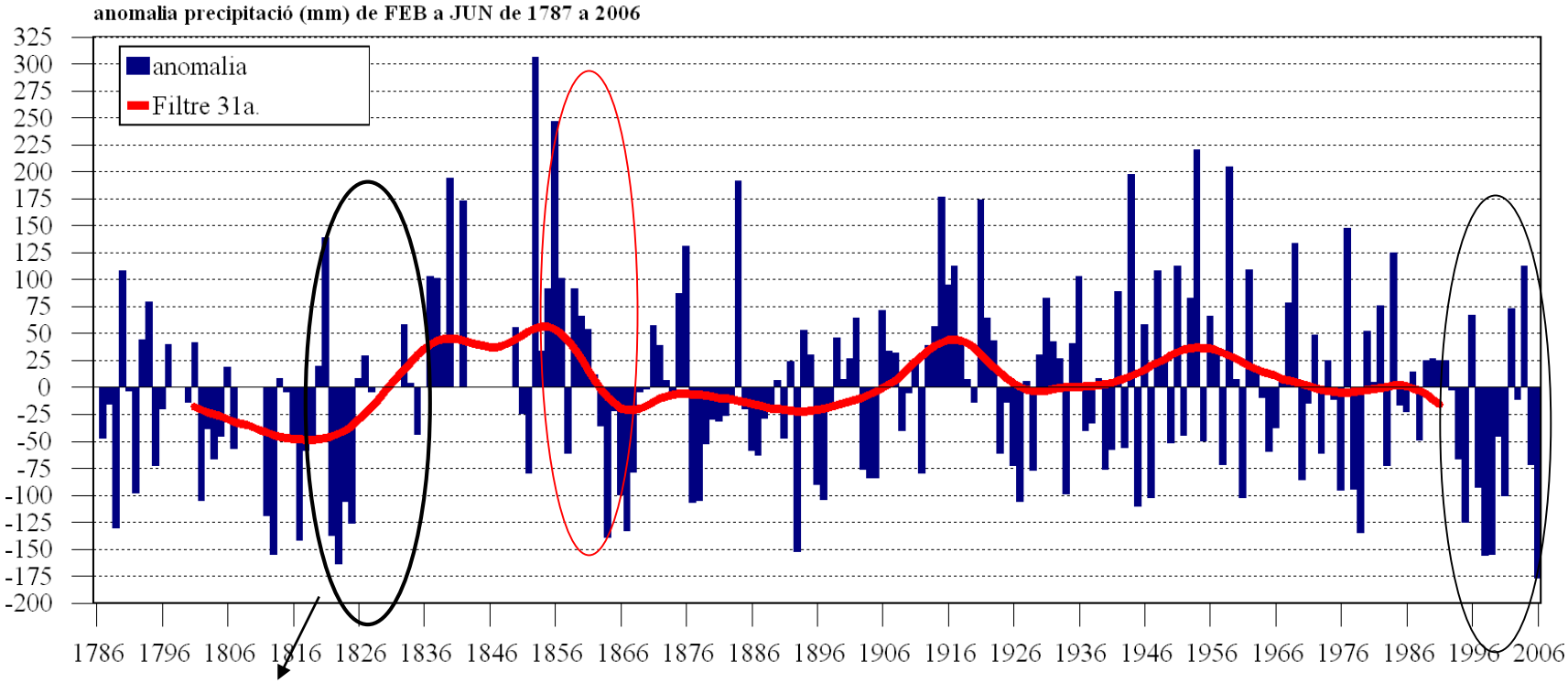

La sequera 1812-1817

Evolució de la precipitació a Barcelona des de 1786 (Barrera, 2010)

La pluja en la regió Mediterrània presenta una gran variabilitat, amb periodes de sequeres i d'inundacions

Canvi climatic?

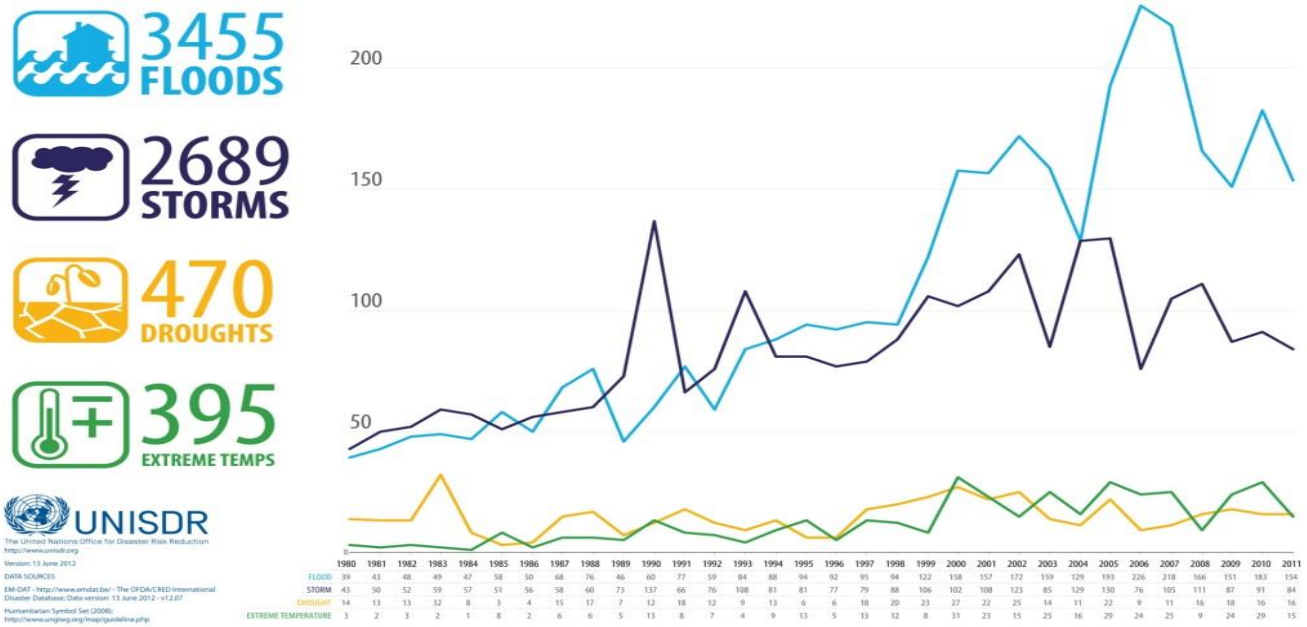

Evolució interanual dels episodis d'inundacions catastròfiques per al període 1981-2010 a Catalunya, Illes Balears, Calabria i SE de França (Llasat et al, 2014, Atm. Res)

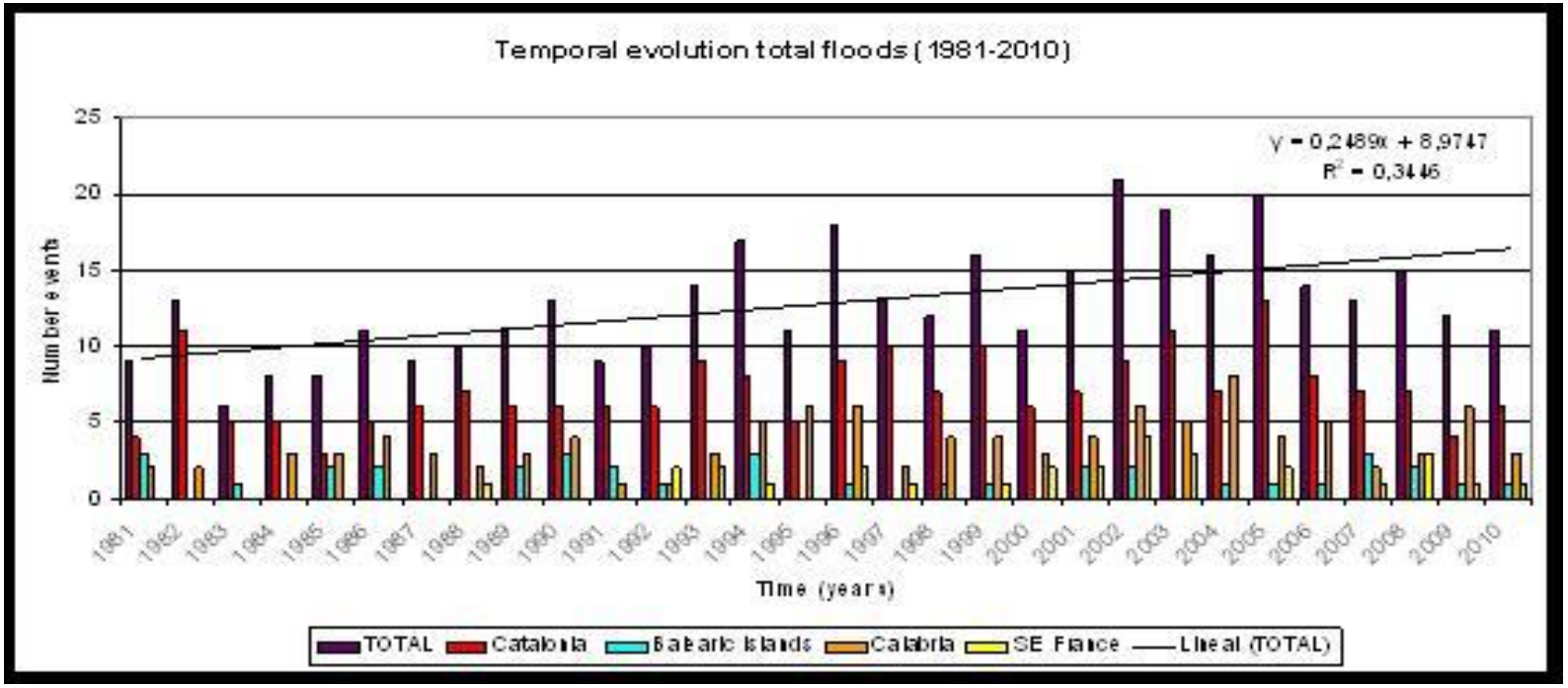

Canvi climatic?

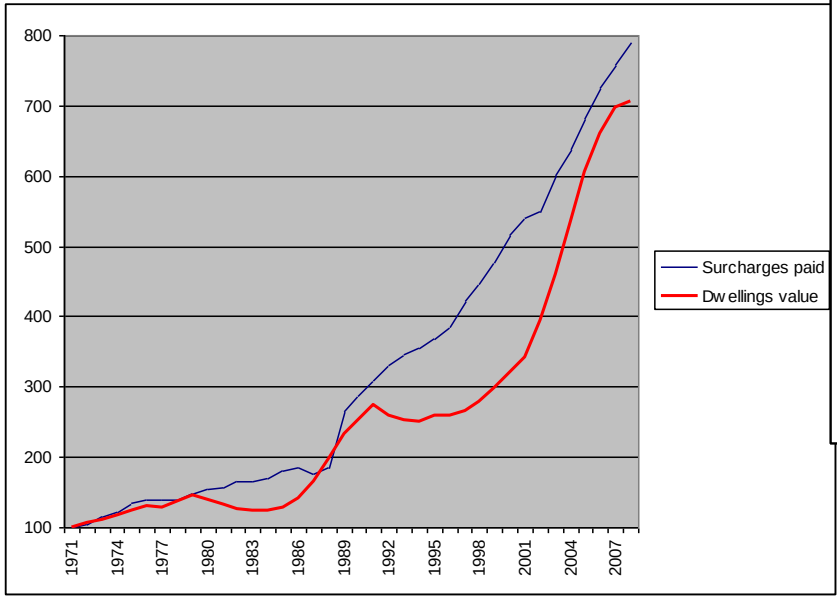

Primes pagades al Consorci de Compensació d'Assegurances i valor de les vivendes a Espanya 1971-2008 ajustades per inflació a 2008 (índex 1971 = 100).

Pèrdues assegurades a Espanya de 1971-2008 per milió d'euros de prima pagada ajustada per la inflació fins a 2008 euros. **La sèrie presenta una tendència marginal descens estadísticament insignificant de -0,3%. Si no considerem l'esdeveniment de 1983, la tendència és de l'1,71%**

Barredo et al, 2012. NHESS, 12, 1723–1729,

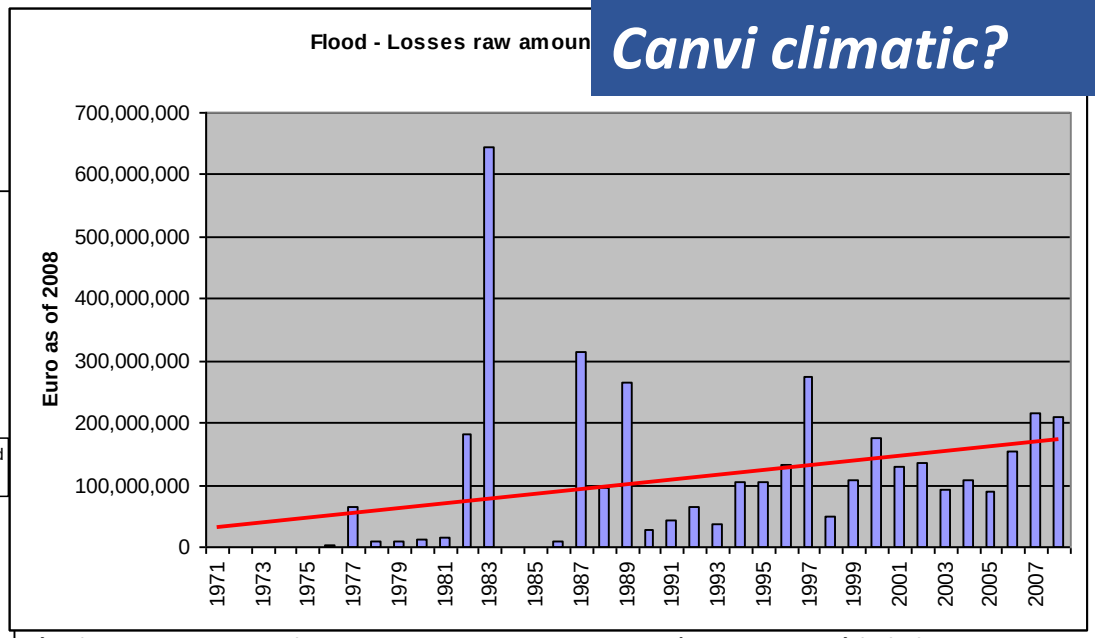

Pèrdues assegurades a Espanya 1971-2008 (mitjana mòbil de 11 anys en vermell) ajustat per la inflació fins a 2008 euros. **Tendència creixent significativa del 4,6% anual de 1971 a 2008**

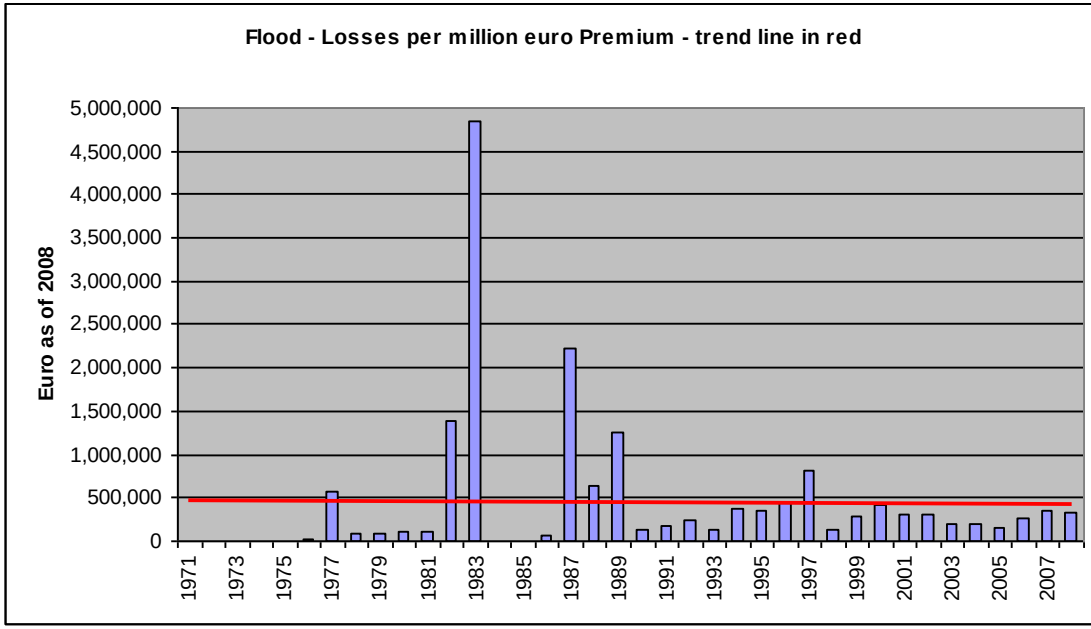

Pluges intenses i ratxes seques (Informes Canvi Climàtic a Catalunya)

SICCC

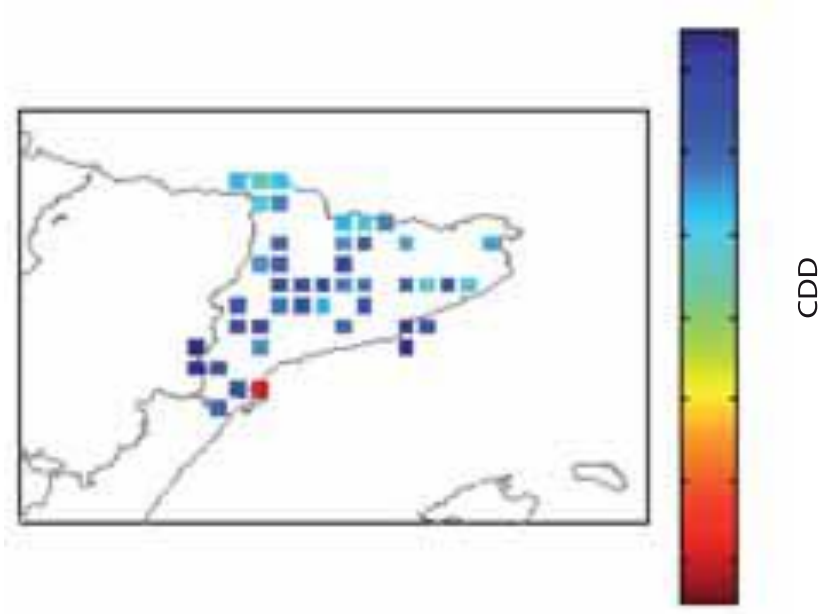

Mapa de tendència de la longitud de la màxima de la ratxa seca (LMRS ó "CDD index") per diferents finestres temporals:… d) 1969-2003 (d/any) 99%

TICCC

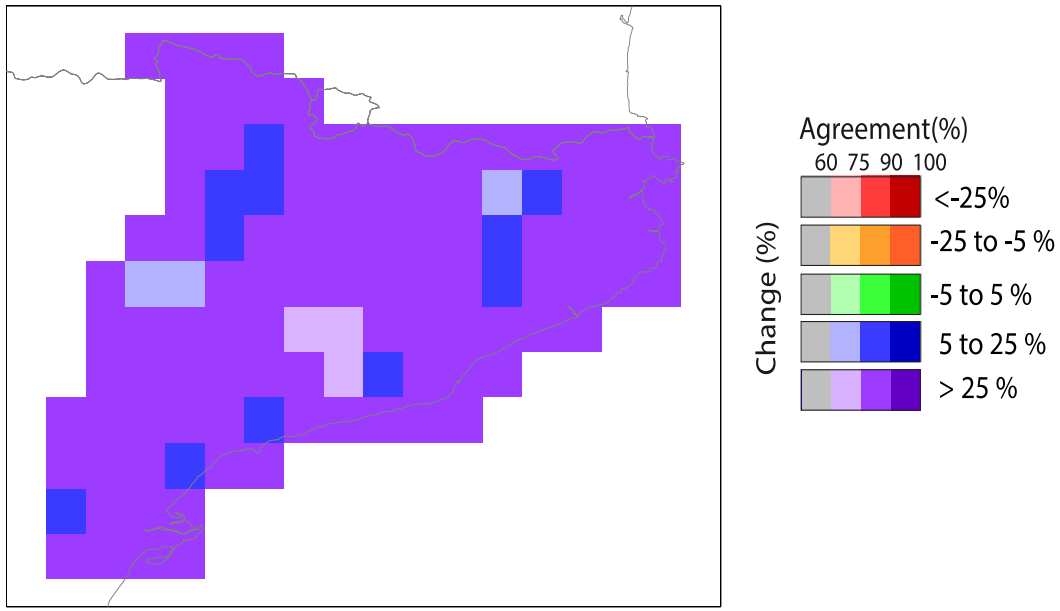

Projeccions pel periode 2071-2100 pel LMRS ó "CDD index" a partir de 10 RCMs del projecte ENSEMBLES, escenari A1B, MOS downscaling. Canvis expressats en % respecte 1971-2000. La saturació del color expressa el grau d'acord entre els models (a partir de Turco et al, 2013)

Canvi climatic als Pirineus

Augment de la temperatura a la regió dels Pirineus: 0,4-1,5ºC / dec

Escenaris futurs:> + 0,3ºC / dec (2050)

L'augment de temperatura és més important que a les regions de les terres baixes. (OPCC, 2014)

No hi ha tendència significativa en la precipitació. Els escenaris futurs apunten a una disminució de la precipitació total

Tendència positiva en les ratxes seques (present i futur) (OPCC, 2014)

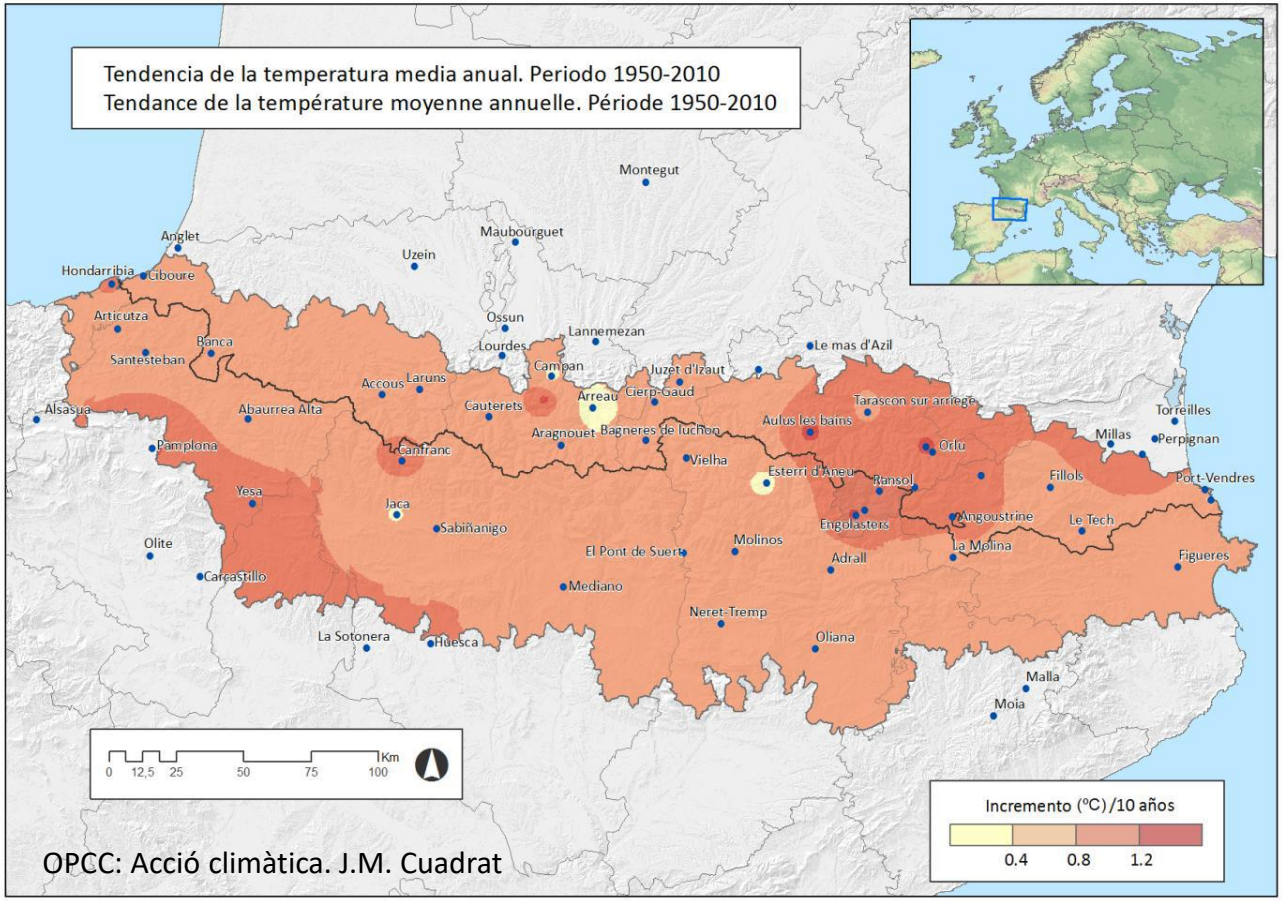

OPCC: Acció climàtica. J.M. Cuadrat

Impacte del canvi climatic en els recursos hídrics

% precipitació 2011-2040: - 20%

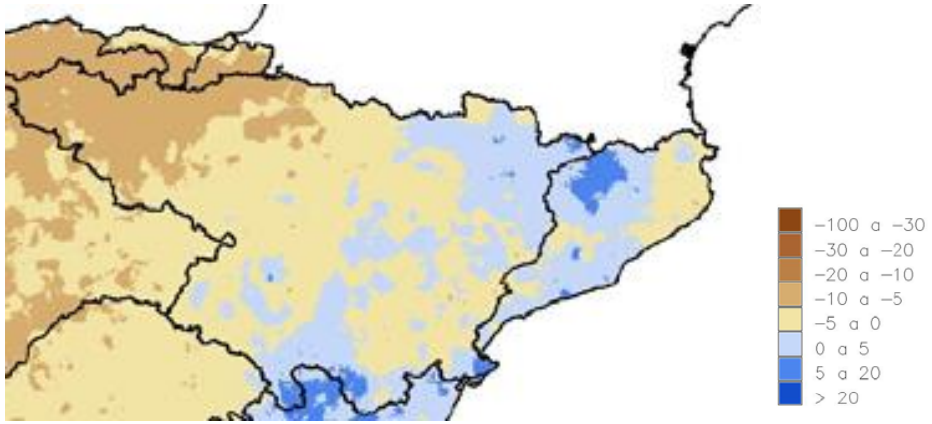

% escorrentia 2011-2040: - 50%

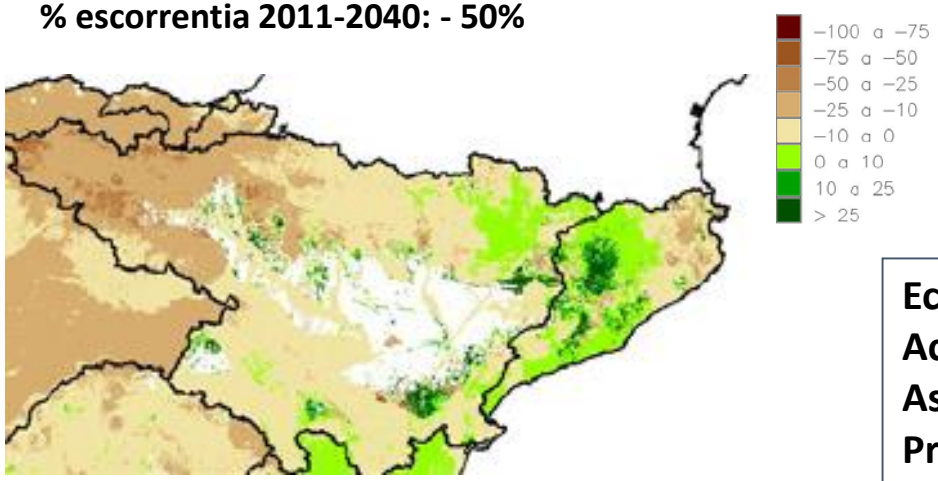

(periode control 1960-1990, A2)

Augment: temperatura, longitud ratxes seques, fortes precipitacions, ETo, ...
Disminució: precipitació ?
Augment: coberta vegetal i boscos a causa de l'abandonament de l'agricultura i les activitats forestals.

Alteració en el cicle hidrològic:
canvis en l'estacionalitat, disminució de la recàrrega d'aigua subterrània, modificació en processos bioquímics, alteració de qualitat i quantitat d'aigua
Augment de "aigua extrema": augment pluja màxima diària a la part nord del Mediterrani I disminució en la part Sur (Tramblay and Somot, 2018) + augment ratxes seques generalitzat

Ecosistemes
Activitat socioeconòmica
Assentaments urbans
Producció d'energia
Abastament d'aigua de la terra baixa (agricultura, consum urbà, indústria, turisme)
Seguretat

Font: CEDEX, 2011. Evaluación del impacto del cambio climático en los recursos hídricos en régimen natural.

M.Carmen Llasat

Tramblay i Somot, 2018, Climate Change.

Information on vulnerability, exposure, and changing climate extremes can together inform adaptation and disaster risk management

- poverty reduction
- better education and awareness
- sustainable development

- improved forecasting for warning systems
- reduction of greenhouse gas emissions

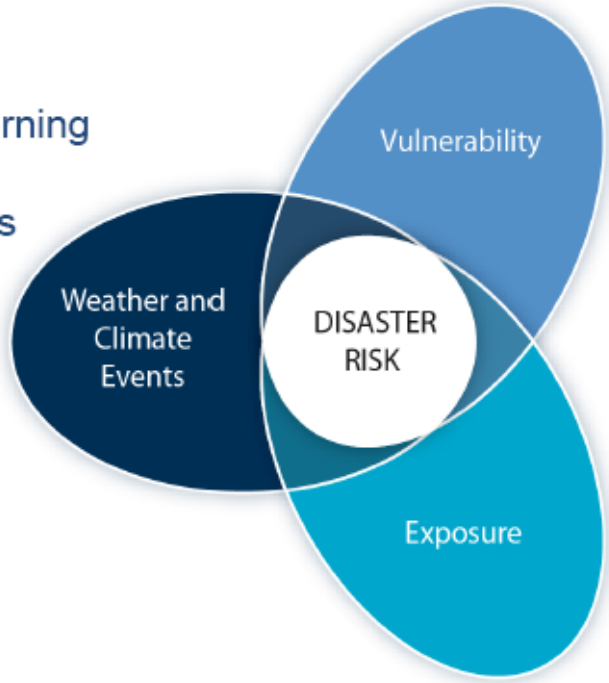

- asset relocation
- weather-proofing assets
- early warning systems

Adaptació

Les mesures de mitigació dels riscos són a la seva vegada mesures d'adaptació al canvi climàtic

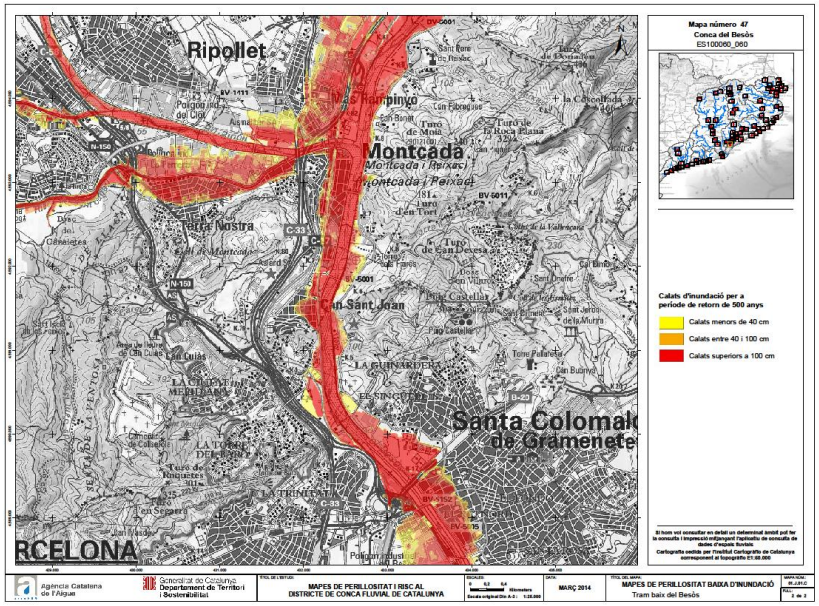

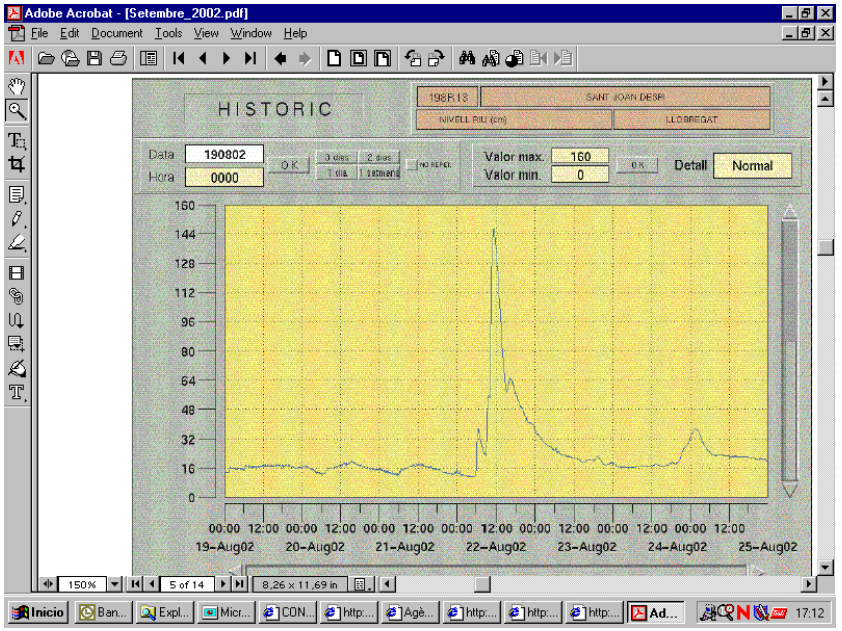

L'aigua com a risc afecta a l'aigua com a recurs:

- **Inundacions:** Talls de servei d'aigua potable; trencament de xarxes sanitàries (Maresme 2017); arrossegament de contaminants; dificultats per a les depuradores i plantes potabilitzadores.
- **Sequeres i disminució de precipitació:** disminueixen el recurs. Molt agreujades pel canvi climàtic

En el **Mediterrani el problema s'agreuja** per l'augment de població en la costa, l'augment de demanda pel rec, el conflicte "food-water-energy"

GESTIÓ INTEGRAL DE L'AIGUA:

- Estalvi
- Preservació i millora de les fonts d'aigua dolça
- Emmagatzematge de recursos
- Desalació
- Reutilització i regeneració

Principals reptes en front al canvi climatic i ambiental i l'aigua

1. En la regió mediterrània l'aigua passa ràpidament de recurs a risc. Hem d'aprendre a conviure amb aquesta variabilitat i estar preparats.

2. La regió Mediterrània esta considerada un "hot-spot" davant del canvi climatic

3. Encara hi ha un llarg camí per conèixer l'impacte del canvi climàtic en els recursos hídrics i el seu cost socioeconòmic: és necessari un enfocament holístic.

4. La combinació del canvi climàtic i la creixent vulnerabilitat poden generar una major freqüència i impacte de les inundacions. Es necessari desenvolupar estratègies d'adaptació i mitigació que siguin sostenibles, amb especial èmfasi en l'apoderament de la població.

5. La demanda d'aigua cada cop serà major en un context en que es preveu una disminució de la pluja. Es necessari millorar la disponibilitat d'aigua: millora del manteniment de les infrastructures de transport d'aigua, canvi dels DSU, desalació, reutilització, …..

6. Es poden generar tensions en el trinomi "water-food-energy". Per resoldre-les serà necessaria la col.laboració entre els diferents actors, científics, gestors, politics, etc..

MOLTES GRÀCIES PER LA SEVA ATENCIÓ

carmell@meteo.ub.edu
@GAMA_UB

blog GAMA: gamariesgos.wordpress.com;